

Geschenk voor Nederlands jufferschap

bron

Geschenk voor Nederlands jufferschap. J. van Werven, Amsterdam 1789

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_ges013gesc01_01/colofon.php

© 2011 dbnl

[Woord vooraf]

* * *

Wij waagen het, om het leezend Publiek, en onder deze, der Jufferschappe, dit Werkjen aan te bieden; - - ons oogmerk is alleen, om door het bijëen verzamelen van bevallige, leerzaame of onderhoudende Stukjens, in de uuren van uitspanning, een aangenaam onderhoud aan onze Leezeressen te verschaffen. -

Alle onderneemingen zijn niet aanstonds tot die volkomenheid, als men wel zoude wenschen, wij zullen echter ons bevljtigen, om meêr en meêr die gewenschte volkomenheid te bereiken, wanneer wij slechts zoo gelukkig mogen zijn, van eenige goedkeuring te erlangen.

In dit geval zullen wij, van tijd tot tijd, met een soortgelijk Stukjen vervolgen, terwijl wij elk, welke het zijne hier toe wil bijdragen, ernstig uitnoodigen, het zelve aan den Drukker dezès te zenden, wanneer wij, zoo mogelijk, daar van een dankbaar gebruik zullen trachten te maaken.

Wanneer 'er zoo veele Stukjens afgedrukt zijn, dat dezelve een behoorlijk deel kunnen uitmaaken, zullen wij het zelve van een zindelijken Titel en behoorlijk Register voorzien.

Dit is alles, wat wij nodig achteden vooraf te berichten, terwijl wij ons ten ernstigsten in de gunst de Nederlandsche Jufferschap aanbeveelen.

DE UITGEEVERS.

Mijne laatste beede.

Vrienden! als ik na mijn lijden,
Rust in 't graf, bevrijd van leed;
En dat meisjes ook mogt lijden,
't Geen vergeefsch mij klagen deed.
Vrienden, slaat mijn bee niet af
Als ik rust in 't stille graf.
Als ik rust in 't stille graf.

Doe mijn kleine harp dan pronken,
Op mijn graf, in 't waglend gras,
Waar de Maan heur kan belonken,
Die mijn troost bij 't klagen was;
Die zo vaak mijn kwijnend hart,
Hulp verschafte in bittre smart.
Hulp verschafte in bittre smart.

Mooglijk zal zij zich verkloeken,
't Meisjen, dat mij kwijnen deed!
Om mijn rustplaats op te zoeken,
Tot vermindring van haar leed;

Ligt, bij 't grievend henen gaan,
Schenkt haar oog me' een stille traan.
Schenkt haar oog me' een stille traan.

O! hoe wil mijn harp dan trillen,
Ruisschen met een zacht gewoel!
't Koud gebeente zelf zal rillen,
Mooglijk vatbaar voor gevoel:
Vrienden, slaat mijn beê niet af!
Als ik rust in 't stille graf.
Als ik rust in 't stille graf.

M.

De schepping der vrouw.

Alles was niets: - niets - onbegrijpelijk niets..... de EEUWIGE sprak - en miljoenen waerelden kwamen te voorschijn - de aardbol wentelde om haren as - en de schoonheid haarer oppervlakte verkondigde Gods Almagt - eene ontelbaare meenigte van levendige schepselen wemelden op, in en rondöm haar - De mensch - de rustige mensch - de edelste onder de schepselen, met den Adem des Almagtigen begiftigd - had een vurig gevoel van zijn aanwezen - hij beschouwde de schepping met eerbied - alles baarde ontzag - alleen zijne eenzaamheid - zijne treffende eenzaamheid - bragt hem in mijmering - hij beschouwde de gansche natuur en alles had zijne wedergade, alles ademde liefde en tederheid - zelfs de forsche en statige leeuw streelde zijn dartelende wederhelft - het klaagend tortelduifjen kirde niets dan *liefde, liefde* en *meêgevoeligheid* - de kwijnende nachtegaal kweelde met de innemendste melodie teêrheid en het gansche woud was gevoel - De mensch, door dit roerend tooneel in de tederste aandoeningen als wechgezonden, sloeg zijn treurig oog naar het tintelend stargewelf - de Maan, de bleeke en zagt drijvende maan was de stille getuige zijner opwellende vervoeringen -

een kwijnende zucht ontslipte zijn boezem - zijn hart klopte - en hij gevoelde zijne geheele bestemming: - de VADER der geesten, de volmaakte en onuitputtelijke Bron van zuivere liefde en tedere deelneming - besloot zijn geluk: - de Engelen juichten; - de Roos bloosde - en God schiep de VROUW!

M.

Afscheid.

Vaarwel, lieve Cloë!
Ach! voor eeuwig vaarwel!
God! - aanbiddelijke engel!
Het noodlot rukt voorwaards!
Het licht om mijn poogen,
En rukt mij ter neêr.

Waar zijn thans die dagen,
Die lachende dagen!
Ha! - bedrieglijke wellust!
Uw droesem is alsem,
Gij laaft ons met smarte,
In schijn van vermaak.

Waar vinde ik thans vreugde!
Zou iets mij vertroosten?
- De rillende doods-engel,
Stuuwt rust en duisternis;
Toont mij den grafheuvel,
En roept: *hier is heil!*

Vaarwel dan, mijn Cloë!
Vaarwel dan, voor eeuwig!
Ach! zo eens mijn rustplaats
Door u wordt betreden,
Beklaag dan mijn noodlot,
En schenk mij een traan!

M.

Mijn ramp.

Helaas! moest ik dien dag beleeven!
 Waarop mijn dierbre ziels-vriendin
 DAMETAS haare hand zal geeven,
 In weêrwil van mijn tedre min.

Ach CHLoë! welk een bittre smarte,
 Gij mindet mij dan slechts in schijn!
 De wellust van mijn kwijnend harte
 Zal hem tot vreugd, mij weedom zijn.

Hoe konde ik zo getrouw beminnen; -
 Doch wie kan liefde wederstaan?
 Wie! wie kan 't noodlot overwinnen! -
 Dit hart blijft eeuwig voor u slaan.

Wanneer de ziel mij zal ontvlugten,
 Bij 't scheiden uit deez' rampwoestijn;
 Zal de allerlaatste mijner zuchten,
 Voor u! voor u! mijn CHLoë zijn.

O vreugde van mijn vroege dagen!
 Waar bleef dan al die blijde hoop!
 Om CHLoë's liefde wech te draagen,
 Door heel mijn verd'ren levensloop!

Hoe dikwerf, aan mij zelf verlooren!
En schreiende aan uw kloppend hart,
Heb ik u eeuwig trouw gezworen,
Vertederd door de liefde - smart.

Die zalige uren zijn verdweenen,
De dood beslist mijn treurig lot.
'k Zal tot aan 't graf mijn ramp beweenen;
Mijn ramp!..... wanneer het einde!... ô God!

M.

Chloë's boezem.

Mijn CHLoë schoon en welgedaan,
 En voor de min gebooren,
 Heeft in haar hoofd twee oogjens staan,
 Die hart en ziel bekooren.

Haar koontjen, waar de roos op wast;
 Haar mondjen noopt tot minnen;
 Haar boezem tart het blankst albast;
 Haar leest verrukt de zinnen.

De kleine Zephier speelt verheugd,
 Al dartlend met heur hairen,
 God AMOR zelfs, vervoerd door vreugd,
 Rekt haar de zilvren snaaren.

Zy stemt: haar tedre melodij
 Smeedt elk in liefde-boeijen,
 Haar vingers zweeven als de bij,
 Haar stem doet harten gloeijen.

De tedre *Filomeele* ziet
 Hier stem aan schoonheid paaren,
 Zij zwijgt, verrukt door 't godlijk lied,
 En blijft verkwijnend staaren.

Zij zwijmt, vervoerd door 't zoet geluid,
En viel - of 't zo moest weezen -
Op 't golvend zacht albast; waar uit
Die lieve toontjens reezen.

Zij ligt nog eens haar kopje in 't rond,
Voldaan, schoon zij moest sneeven,
Dat zij zo schoon een outer vond,
Voor 't einde van haar leven,

M.

Aan Chloë.

Ach Cloë, het noodlot bezwoor dan mijn onheil,
Mijn ziel mint voor eeuwig,
Ja, dierbaare Cloë!
Mijn gloeiënde traanen
Getuigen mijn liefde.

Gij mint ook; - uw hart door de liefde veredeld,
Slaat wellend en teder; -
Dan ach! voor een ander -
Terwijl ik verkwijne,
En door klachten verga.

Ach! moest dan één opslag, zo edel, zo treffend,
Een opslag zo minlijk,
De bron mijner smart zijn?
Twee engelen blikken
Mijn leven verbittern?

Misschien, lieve Cloë! - misschien zucht uw hart eens:
'Zijn onheil was grievend,
Hij minde met eerbied,
Geen wulpsche vervoering
Bestuurde zijn keus.

Thans ligt hij bedolven - die edele jongling!
In 't graf - gansch vergeeten;
Ach konde ik hem troosten,
Een traan van zijn CHLoë
Bedauwde zijn graf.'

ô Dierbaare CLoë! zo zulks eens gebeurde,
Mijn ziel, gansch verteederd,
Zou enkel gevoel zijn,
En dankte Gods almagt,
Voor zulk een wellust!

M.

Bede om een langer leven.*(naar Gleim.)*

Lieve Dood! gij zijt verbijsterd;
Zoekt gij niet mijn goeden Buurman
Met zijn oude kromme rugge;
Zie, hij woont ter rechter zijde,
Ga daar heen! gij zult hem vinden,
En hij heeft u reeds geroepen.
Lieve Dood! gij zult niet dwaalen;
Lieve Dood; ei ga toch verder.
Daar, hier is mijn gansche buidel,
Alle deze Gouden stukken
Heb ik laatst voor u gewisseld,
Neem het aan en ga voorbij mij.
Hooft gij niet mijn Buurman roepen,
Haal hem maar, hij zal u danken.
Dood! Gij dwaalt; moet ik dan zweeren?
Neen, wij willen niet krakeelen;
Zie hier zijn nog meêr Dukaten
Wees zo goed, als onze Richter,
Laat u toch niet langer bidden!
Neem het Goud en laat mij leeven.
Wilt gij niet, wel, laat het blijven;
Laat mij slechts nog éénmaal kussen.

N.

Damon en Cloris.

Zie hier, lieve CLORIS! een tuiltjen van roozen,
Die bijna zo zoet als uw koontjens bloozen.....
Hoe nu?

ô CHLORIS! ik hoopte, het zou mij gelukken,
Dit zingende, op uwen boezem te drukken -
Gij zwijgt.

Is 't mogelijk, meisjes! hoe kunt gij zo weezen,
Had ik van PHILIS dit ooit kunnen vreezen;
Gij wijkt.

Hoe kent gij dan mij niet - vergeet gij uw herder?
ô Jammer! uw stuurschheid gaat zelfs nog verder, -
Gij vliedt.

Vergeet gij, ô CLORIS! mijn liefde, mijne eeden,
Mijn trouw, mijne diensten, mijn traanen en beden:
Gij staat.

Gij zult, ja ik hoop het, uw DAMON toch hooren,
Zeg, lieve, kon u mijne gulheid verstooren?
Gij keert!

ô CLORIS, ô meisjes, gij hebt mij bedroogen,
ô Ja, ik zie het aan 't lonken der Oogen;
Gij lacht!

‘Ja DAMON, ja herder, gulhartige zanger
Ik heb u, - nu lach ik - - ik kan niet langer - - -
Gefopt.’

‘Omhels mij, hier ben ik - - zoud gij me niet sieren
Daar ik uwe liefde voel zegevieren:
Ha! ha.’

ô CLORIS! nu voel ik, nu smaak ik eerst weelde,
'k Zal spelen, zo schoon als DAMON ooit speelde: -...
Dat 's zoet!

N.

Aan den zuiden-wind.

Zuidenwindjen! die door takjens,
Blaadjens, bloempjens, kruidjens speelt;
Zoete geurtjens, koeltjens, togtjens,
Aan de scheps'len mededeelt:
Die verkwikb're regendroppen
Op het dorstig aardrijk spreidt;
Zo gij ooit een sterv'ling hoordet,
Toon dan uw goedgunstigheid;
CLORIS heeft een bloemenperkjen,
Door haar eigen vlijt, beplant,
't Is, tot nog toe, door geen buijen,
Door geen stormen aangerand;
Veelen staan op 't openbreken,
Veele toonen 't hoofd maar pas;
ô Wie weet, hoe schoon zij bloeijen,
Daar een schoonheid Plantster was!
Geeft het nu een regenvlaagjen,
Geef het nu eens zonneschijn,
Geef het nu een geurig koeltjen,
Dan zal CLORIS vrolijk zijn;
Dan zal ik, om CLORIS vreugde,
U verheffen in mijn lied;
O! gij blaast reeds, Zuidenwindjen!
Dichters, neen, versmaadt gij niet.

N.

Gezelschaps lied.

Stem: *Exaltans, echantons &c.*

CHOR.

Zing en lach, zing en lach!
Laat de Vreugd ons hart doorstroomen:
Zie, het glas is omkranst,
Zie hoe de blijdschap om ons danst.

SOLO.

Ginder rijst de bleeke maan,
Spiegelt in den vollen beker,
En zij lacht de Meisjens aan,
Drink en kusch bij 't licht der maan.

CHOR.

Zing en lach, &c.

SOLO.

Ligt nu vrij den vollen beker;
Elks hart wordt reeds verrukt,
Daar elk op des meisjens wangen
De Kusch der vreugde drukt.
Drink den wijn, kusch en lach,
Maan en Nacht verbiên het schroomen.

CHOOR.

Zing en lach, &c.

SOLO.

Ginder wekt de heldre glans,
Van de star der reine liefde,
Ginder wekt die heldre glans,
Lieve Meisjens! u ten dans.

CHOOR.

Zing en lach.

SOLO.

Ginder klinken reeds schalmeiën,
Schoon - klinken ze in die laan,
Voegt u saamen, dans in reiën,
Reeds heft de danstoon aan.
Dans en lach, kusch en drink.
Stilte en nacht verbiën het schroomen.

CHOOR.

's Meisjens oog, 't liefde vuur
Doet de vreugd door de adren stroomen:
Dans, dans, dans, in het rond.
Die vreugd duur' tot den morgenstond.

N.

Chloë.***Gevolgd naar 't Hoogduitsch.***

Mijn Moeder sprak laatst: 'CHLoë! hoor,
 Hoe! kunt gij zulks dan niet verbindren?
 Foei, daaglijks zie 'k uw kudde mindren'
 'k Zei: moeder, hoe kan ik daar voor?

'Roep hulp, mijn kind! zo dra gij ziet,
 Dus sprak zij, als de wolven komen,
 Schreeuw uit de borst, zij zullen schroomen.'
 Maar wolven moeder! doen het niet!

Doch zo mijn DAMON mij verliet,
 En wij niet 't zamen, gansche dagen,
 In 't jeugdig groen te kouten laagen,
 Gewis mijn kudde dunde niet.

Machtilda en Rudolf.

Romance.

Een Ridder, fier en welgegoed,
Bijnaar altoos te wapen,
En die, door deugd en heldenmoed,
Voor 't harnas scheen geschaapen;

Kwam aan een hofplaats, vol gewoel,
Daar werd tournooij gegeven;
Hier nam de min hem tot haar doel,
Hier moest zijn fierheid sneeven.

Hij won den prijs, maar ach! zijn hart,
Zijn hart had hij verloren!
Hij dacht, geheel vol minnesmart,
Steeds aan zijne uitverkooren.

Zeer schoon was zij en welgedaan,
Haar kleur van mond en wangen
Was als een Kers op lelij-blaên,
Haar tred kon Ridders vangen.

Haar oog, haar onbeschrijflijk oog,
Kon ieder een behaagen,
Wanneer zij slegts heur wenkbraauw boog,
Was reeds een hart verslaagen.

Deze edle maagd, zo fraai gewrocht,
Wier oog elk kon verwinnen,
Schoon nog zo nederig aangezocht,
Was al te fier tot minnen.

Hoe ook de Ridder weende en bad,
Hij kon geen troost verwerven;
Zo dat hij eindelijk, klagens zat,
Uit wanhoop koos te sterven.

Hij nam zijn ijzren schild, en hoed,
En ging naar 't Oosten dwaalen,
Hij zoude op 't Saraceens gebroed
Zijn bitter leed verhaalen.

Maar wat hij vogt of wat hij deed,
De dood scheen hem te mijden,
Zo dat hij, overkropt door leed,
Besloot niet meêr te strijden.

Al wat zijn ziel nu nog bekoort,
Is eenzaam, naar, te leeven,
En in een woest en aklig oord,
Als kluizenaar te sneeven.

Hij hoort, daar raaf en nachtuil krast,
't Getrap, 't gebries van paarden,
Ja - 't geen nog meêr zijn hart verrast,
't Geklikklak veeler zwaarden.

Hij voelt vol drift zich opgewekt,
Om de oorzaak na te spooren,
En 't geen zijn zoekend oog ontdekt,
Komt wonder hem te vooren.

Hij ziet een Ridder, vol van moed,
Een bende rovers weeren,
En op des Ridders ijzeren hoed
Ziet hij zijn kleur van veëren.

Wat mag zulks zijn, denkt hij terstond,
En voelt zijn moed herreezen,
Misschien, ach zo 'k haar hier eens vond!
Misschien!.. zij kon het weezen.

Straks rent hij met een vollen draf,
Om voor dien held te vegten,
Halt! Ridders, roept hij, halt! staat af!
Laat mij 't geschil beslegten.

Katijvig rot, zulks is geen doen,
Trekt op, of 't geldt uw leven!
God zal geen deugd mijn ziele doen,
Zo ge allen niet zult sneeven!

Hier op trekt hij zijn blinkend zwaard,
En doet zijn ijver blijken;
Want straks ligt rondom hem ter aard,
Een menigte van lijken.

Al wat niet viel, verliet het veld,
Dus was de twist gescheiden
De vroomme RUDOLF en de Held
Verbleeven met hun beiden.

Dan ach! die Held, te zwaar gewond,
Moest al zijn kracht vergaëren,
Om stamrend, met een bleeken mond,
Zijn onheil te openbaaren.

Ik ben geen Ridder, zucht hij, neen, -
Een maagd ben ik gebooren;
Ik zworf vol droefheid en geweën,
En zocht mijn uitverkooien.

Men zei, hij was naar 't heilig Land,
Vol wanhoop, heên getoogen,
En zag, om 't missen van mijn hand,
Den dood staag onder de oogen.

Dat hij nu slegts mijn trooster waar,
Dan was mijn hart geneezen!
Hoe! riep de Ridder, bang en naar,
MACHTILDA! zoudt gij 't weezen!

Ja zegt zij, zwijmend, ja gewis,.....
De dood belet haar 't spreken;
En RUDOLF, stom van droefenis,
Heeft straks zich zelfs doorsteeken.

Leert schoonen! leert, uit dit verhaal,
U niet zo fier gedraagen,
Wanneer een Ridder, zoet van taal,
U komt ter vrouwe vraagen.

Het sentimenteele meisje!

‘Lieve SOPHIA, gij moest mij echter eene genoegzaame reden voor uwe weigering kunnen geeven. Gij ziet ik achte u veel te verstandig, om den staat, het vermoogen, en het uitterlijk voorkomen van uwen minnaar, u onder het oog te brengen. Maar zijn verstand, zijn voortreffelijk hart, zijn onbevleete roem, wat kunt gij, om 's Hemels wil! daar tegen inbrengen?’ - SOPHIA zuchtte, sloeg haare oogen neder, en zweeg - ‘Mijne lieve dochter, is dit nu een antwoord? Eén woord bid ik, maar één enkel woord: spreek, waardste dochter!’ - ô God, wat zal ik zeggen! LEANDER kan een voortreffelijk man zijn; hij is het; maar ik - ô ik ongelukkige! - ik kan hem niets, dan enkel vriendschap betoonen. ‘Ik sta versteld, SOPHIA! verklaar u nader?’ Moederlief, hij is waarlijk schoon, maar zonder bevalligheid! noem het zo gij wilt: hem ontbreekt zo eene zekere gevoeligheid, met één woord, hem ontbreek: zoo iets.... hoe zal ik het noemen.... dat voorkomen, 't geen door de kleinste trekken, het warm, gevoelig hart verraadt. - Hoe stijf stond hij niet, nog onlangs, toen ik over tandpijn klaagde! hoe onverdraaglijk stijf - daar een ander in gevoel zoude wech gesmolten zijn! en lieve *Mama*, hoe weinig aandoening voor het godlijke muziek! als ik speel en zing, zit hij gindsch geheel verstrooid, of kijkt in een boek! - ‘SOPHIA, ik kan niet denken, dat gij die te-

genwerpingen voor gewichtig genoeg houdt, om het geluk van uw geheel leven, daar tegen te stellen: Men vindt weinig zulke mannen, als hij, zeer weinige, mijn kind! overweeg dit, ik geef het uw eigen oordeel over.' Hierop liet zij haare dochter alleen.

SOPHIA, aan rijpe overweelingen ongewoon, liet het nu ook bij het enkel donker, verward begrip berusten. Zij had eenmaal beslooten, dat LEANDER de man niet was, die haare geheele ziel inneemen konde; een paar jonge harsenlooze *petit maitres* hadden hem bij haar belachlijk gemaakt, en nu was het vast, dat zij met hem niet leeven konde. De verstandige moeder intusschen had het zelfde gedaan, dat zij haare dochter bevoelen had, naamlijk overwoogen; en het besluit haarer overweelingen kwam hier op uit: dat SOPHIA naar alle gedachten het huwlijk met een der beste en waardigste mannen niet afslaan zoude, zo haar hart niet voor een ander ingenomen waare. Zij zag wel vooruit, dat het meisjes haar bezwaarlijk zoude toestemmen, derhalven begon zij in stilte te onderzoeken en haar gedrag na te gaan.

Vooreerst bezogt zij het Clavier van SOPHIA. Hier ademde alles gevoel en tederheid. De *Oden* en *Liederen* van GELLERT en meêr soortgelijken lagen bestooven in een kastjen; op den lezenaar vond zij een liedjen uit *Fannij Wilkes* opgeslaagen: *U volgen mijne traanen enz.* Hier uit kon de moeder de geneigdheid haarer dochter tot het Sentimenteele klaar ontdekken: Dan zij was tevens overtuigd, dat zulks eene algemeene geneigdheid van elk meis-

jen is, 't welk eenige inspraak van het hart begint te gevoelen. SOPHIA schreef vlijtig en hield briefwisseling met eenige vriendinnen, maakte onder de hand ook al eenige gedichtjens, welke echter zich tot nu toe nog maar alleen tot de geboorte-dagen haarer Moeder en Tantes bepaald hadden: - hoe verbaasde de moeder niet, toen zij vervolgens, onder de papieren, zugtjens vindt *Aan de lieve Maan. Eenzaame Traanen. Lied aan WILLEM, toen ik hem het eerste lied hoorde zingen.* Uit dezen en eenige *Fragmenten* bleek nu duidelijk, dat SOPHIA'S hart niet dan te veel verliefd was: Maar wie was nu de minnaar? In haar huis kwam niemand, op wien zij het minste vermoeden hebben konde. Traanen kwamen de goede vrouw in de oogen; en zij kon de gedachten niet verzetten, dat haar overleeden man, de verbeelding van SOPHIA, door het leezen van *Romans* en *Gedichten* verhit had.

SOPHIA had eene jonge vriendin, met dewelke zij zederd eenigen tijd meêr dan gewoonlijk te zamen kwam; uren lang snapten zij in 't geheim, met elkanderen, en vergaten dan geheel en al haar gewoonlijk tijdverdrijf. De moeder stond wel eens op 't punt, om haar te verrassen; doch het viel haar in, dat meisjes elkander nimmer in zodaanige voorvallen verraden, dan in geval van naijver of wanneer haare grilligheid verwijdering veroorzaakt.

Zij zette dus haare naspooringen voort. LEANDER werd van de beide meisjes niet zonder lachen genoemd, hij was net geduurig voorwerp van haar vernuft, zijne houding werd dan van de eene, dan van de andere nage-

maakt; nimmer werd hij bij zijn rechten naam, maar steeds met allerlij schimpnaamen betijld; en als hij kwam, werd hij zeer spijtig behandeld of men sprak over het een of ander aartig jong heertjen, dat allerlieft zong, of een proper gezichtjen, belangrijke *Physiognomie*, of spreekende oogen had: SOPHIA werd door haare vriendin dan met dezen, dan met dien, in tegenwoordigheid van den braaven Man geplaagd; men gaf elkanderen steelswijze oogwenken en tekens, die hij opvatte koude zo hij wilde. Genoeg, die lieve *Sentimenteele* schepseltjens dreeven dit werk zo ver, dat zij haar vooruitzicht bereikten, den braaven LEANDER afschrikten, en hem bijna tegen wil en dank dwongen, te bekennen, dat hij eenmaal in zijn leven eene dwaaze daad begaan en zich aan eene zottin verslingerd had. Zijne smart hierover verminderde spoedig, wijl hij ophield SOPHIA te beminnen, - hij beklagde haar en liet het dwaaze meisjen aan haar zelve over.

Die smart kon de moeder nogthans niet spoedig vergeeten, zij gaf niet zonder innerlijke droefheid alle hoop op om zulk een braaf mensch tot haar schoonzoon te verwerven. Hoe lief zij haare dochter ook hadde, zag zij niet te min het ongerijmde van haar gedrag in, hield het zelve haar met moederlijken ernst voor, en begon nauwer op haar te letten.

SOPHIA had ergens een geheimen liefdehandel, dit bleek hoe langs hoe meer, alleen met wien; daar konde zij nog niet agterkomen. Op eenmaal begon SOPHIA'S

levendigheid merklijk te verminderen; zij at bijna niets, was steeds treurig en verstrooid van gedachten, zuchtte en loosde heimlijk traanen. Op welk eene tedere wijze de moeder ook bij haar aanhield, om haare kommer te ontdekken, werd zij echter steeds afgewezen met het zeggen: ‘*Mama*, laat mij met vrede! een gevoelvol hart heeft zijne eigen wijze van doen, welke men zelden veranderen kan; hoe kunnen zielen, welke niet eenstemming zijn, op eene edele wijze verëenigen.’ Dit zeggen deed de goede vrouw tot in de ziel leed; echter zij wilde en moest 'er agter komen. Zij bemerkte, dat SOPHIA met haare vriendin drukker briefwisseling, dan voorheên hield, zij wist, zonder dat haare dochter zulks merkte, een brief van haar in handen te krijgen. Schreiende van weedom las zij. ‘Lieve MINNA! hij komt niet weder, het zijn nu reeds drie weken, dat ik op hem te vergeefsch wagte, ach! drie eeuwen op hem! het aandenken aan hem zweeft mij te vergeefsch voor den geest. Ach! hij is mijn denkbeeld des daags, hij is mijn droom! hoe stroomde de zilverachtige klank zijner stemme door de luisterende stilte des avonds in mijne ziele! Ach waarom was ik zo schroomachtig! Waarom zocht ik hem niet op! Waarom stemde ik niet in zijn *Harmonisch* gezang! Waarom ijldde ik zijne tedere liefdeademende uitnodiging niet te gemoet! Ach! nu haat hij mij, misschien is hij door de smart van zijn kwalijk geslaagde liefde omgekomen! Ach, ik elendige! Het verdriet doodt mij! Ieder avond hesse ik mijne oogen op

naar de zagtdrijvende maan en weene; zij ziet mijnen geliefden, dan ik! ik mis hem voor eeuwig! enz.’

Op zulk een toon vervolgde zij geheele vier bladzijden en tien P.S. - uit dit alles kon de moeder ligt besluiten, en dit strekte in deze omstandigheden haar tot eenigen troost, dat SOPHIA over een minnaar klaagde, welken zij nog nimmer aanschouwd had. Na eenige dagen was SOPHIA vrolijk als te vooren, en schreef een klein briefjen aan haare vriendin, het welk door haare moeder onderschept werd! ‘Hij is gekomen! MINNA! ô Lieve!!! ik ben onuitspreeklijk gelukkig!! spade ging ik eerst te bed, lang had ik de maan aanschouwd, mijn oog, in traanen drijvende, zonk zagt ter sluimering; eensklaps wekte mij die lieve - ô die mij zo welbekende stem. Was het een droom? Neen! Ik waakte! hij zong een teder liedjen van HOLTJ. Toen een aan SOPHIA! Hoe weet hij mijnen naam! God! God! mijn hart bezwijkt door het te levendig gevoel van mijn geluk! Heden, mijne MINNA! wanneer het gansche huisgezin in diepe rust ligt, wanneer de luisterende moeder niet meêr gluurt, dan dwaalt mijn beevende voet door de Olmen-laan; de maan schemert op mijn pad door het beevend loof, en hijgende ij ik voord, om de trouwste liefde te beloonen! Vaarwel: - uwe onuitspreeklijk gelukkige SOPHIA!’ Dit bragt de moeder in gedachten, dien volgenden avond, zich niet ter rust te begeeven, maar, even als de Romaneske SOPHIA, met een beevenden voet door de Olmen-laan te dwaal-

len, de lieve maan nog eenmaal in haar ouden dag, op haar pad te laten schemeren, en het van liefde dronken paar te bespieden en te beluisteren. De avond kwam: SOPHIA'S oogen werden meêr en meêr ontrustig, haare andwoorden kort en verstrooid; eindelijk begon zij al vroeg vreeslijk slaaperig te worden. Het behoorde tot het plan der moeder om insgelijks zo te worden; die dan ook zo inschikkelijk was, om ten negen uren reeds te gaapen, en het kamermeisjen te roepen, om haar te ontkleeden. SOPHIA was daarbij uitnemend dienstvaardig; wenschte haare moeder met eene nadrukkelijken kusch, waarin reeds alle gloed voor haaren minnaar sidderde, goeden nacht en begaf zich in haar kamer. Mama deed het zelfde; maar niet zo als het meisjen geloofde, om te rusten, zeer opmerkzaam luisterde zij in de stille avondkoelte, of zij hier of daar ook de gelieven kon hooren fluisteren. Tot hier toe was alles stil, zij begon reeds alles voor Romameske harsenschimmen der verhitte verbeeldingskracht haarer dochter te houden, als zij het geluid van een *Guitar* hoorde. Ha, ha, eene *Serenade* - een minnaar geheel in den spaanschen smaak. Eene schoone, zuivere *tenor*-stem zong daarop een Liedjen, *Als SOPHIA in 't lommer enz.* daar op volgden eenige *Zugtjens om wederliefde enz.* Alle uit eene zekere welbekende verzameling. *Mama* vond het niet dienstig noch meer *et cetera's* af te wagten. Bij het tweede liedjen was zij reeds in de *Allee* en verwachtte aldaar haare bevande dochter, die haar spoedig volgde in een sneeuw wit nachtgewaad, met wapperende haren,

waarop de glans der maan golfde. Met eene bevende hand ontsloot zij eene agterdeur van den hof; hield nog spoedig eene vuurige alleenspraak, smeekte de kuissche maan en de liefde tot stille getuigen haarer onschuld, en wilde den tederen Zanger in de armen vliegen, wanneer, ô ramp! *Mama: SOPHIA SOPHIA wat doet gij hier*, haar in de ooren deed klinken. Dit was voor haar noch Zilverklank noch kwijnend harpen-getokkel; kragtloos zonk haare hand bij den sleutel neder. Een weinig onvriendelijk greep de moeder de koude hand haarer sidderende dochter, rukte haar van de deur af, opende dezelve driftig, om den stouten minnaar, die deze liefdensverklaaringen bij nacht dorst waagen, te zien, en op een moederlijken toon ter deeg den mantel te veegen. De hofdeur vloog op, maar in den ganschen omtrek, zo ver de lieve maan scheen, was niets te zien, het geen naar een blonden, schoonlokkigen jongeling, zo als zij zich zelve den liefwaardigen Zanger voorgesteld had, geleek.

Maar wel een kleine lompe figuur, met een afschuwlijken baard, te berge rijzende hairen naderde haar, en bad Mevrouw, in halve Jooden taal, zich zijner te erbarmen, en eenen armen verjaagden man een aalmoes toetewerpen. De moeder, die vastelijk voorgenoomen had, den minnaar braaf te hekelen, vermoedde eene vermomming; en op dien toon werd de arme bedelaar (want dit was hij indedaad) aangesproken. Deze taal was Arabisch, voor den armen vent, en hij beweerde onophoude-

lijk, das 'er ain Jood, und dat hij een heerlijke Jood en geen dief was, hij leefde alleen van het speelen op zijn Cijter, de Magistaat van het District wilde hem bij dag niet dulden, derhalven maakte hij de schoone Zomernachten zich ten nutte, veele Heeren, in de omliggende plaatsen, lieten hem zingen en speelen, hij had reeds verscheiden maaien aan deze gesloten deur gezongen, maar nog niets daar voor opgedaan. De Moeder en Dochter bemerkten nu beide haare dwaaling. De Jood ontving een dukaat, met bedreiging, om zich nimmer weder omtrent den hof te vertoonen. Moeder en Dochter keerden stil en beschaamd, door de *Allee* naar huis. SOPHIA *beleed wenende en beschaamd*, dat deze dezelfde Willem, wien zij zo meenig teder liedjen toegezongen had, de zelfde minnaar was, die aan LEANDER den toegang tot haar hart gesloten had. De toon zijner stem had haar hart zo diep getroffen, en nog meer door de Romaneske! verbeelding van zodanig een avontuur in de Maneschijn, die zo geheel in den smaak was van haare geliefkoosde Schrijvers. Spreek nu zelfs *Mama*, zoude zulk eene stem, zulke woorden, in mijne jaaren geen indruk op u gemaakt hebben? *Mama* bekende, dat die stem en zulke woorden in 't geheel niet die van een en armen bedelaar geweest waren, wijl zij zelve 'er door bedrogen was. Nu volgde eene ernstige toepassing dezer ontmoeting op de toenmalige neiging der *Demoiselle* Dochter, kragtige vermaningen voor 't toekomstige, welke SOPHIA beloofde naar te zullen komen: de moeder be-

loosde daar tegen onder beding van beterschap het voorval met een eeuwigen nacht en vergeetelheid te dekken; dit zoude ook voorzeker geschied zijn, indien SOPHIA het op zich had kunnen verkrijgen, den onverwagten uitslag van haare Sentimenteele liefde haare geliefde MINNA te verzwijgen. Eene zo nieuwe ontkenning was de moeite waard en geschikt om alle Theepartijtjens te vervrosijken. MINNA leidde met allen spoed wel vijtig Visieten in eens af, en had aanhoudend het streelend genoegen, ten koste van haare geliefde Vriendinne SOPHIA te *brilleeren*, en het arm geslingerd meisjes zo bespottelijk te maaken, dat 'er geen *Friseur* noch *Marchande des modes* meer te vinden was, die 'er zich niet moede over geaakeld of gelagchen had. SOPHIA kon deze smaad niet verdragen; nog meer vreesde zij den braaven LEANDER, dien zij zo trotsch en spijtig afgewezen had, onder de oogen te komen; zij bad haare Moeder, dat zij toelaaten zoude, dat zij bij haare Tante ging wonen. De tedere moeder voldeed haar verzoek, verkogt alle haare Landgoederen en trok met SOPHIA naar haars Broeders Weduwe. Zij achtte dit offer niet te groot, dewijl SOPHIA zedert dien tijd indedaad van haar Sentimenteel gevoel genezen was, en thans met haaren man, op een Landgoed afgezonderd, zeer gelukkig leeft.

* * *

De maansverduistering.

ô Maan! vriendinne der wijsheid! kweekster der zagste rust, troosteres der kuische liefde, hoe schoon verspreidt gij uwen zilveren glans, vol onschuld en milde goedheid door den, met starren bezaaiden, hemel! - uw glans - - ja, uwe bestemming was immer, dien van een hooger Wezen te ontleenen.

Van *Saturnus* tot aan de zon blijft de alvermogende inzetting, door de gansche schepping heen, bewaard - ja, van de zon, tot aan den eeuwigen Oorsprong des lichts, uit wien zonnen en maanen, de geesten der Engelen en der menschen voordvloeiden en tot wien eens alles, na miljoenen veranderingen, te rug vlieten zal.

Hoe staatig wandelt gij, in stille majesteit, voord, gelijk eene verhevene ziele, welke zich op haaren weldaadigen loopbaan, door boosheid noch nacht, verdonkeren laat; - maar war zie ik? hoe wordt uw aanschijn zoo treurig? aanhoudend werpt de moederlijke zonne haare gouden stralen op u te rug en echter vermindert uw weldaadig licht meêr en meêr? is het de schaduw uwes beheerschers, de *aarde*, om welke gij u, met eeuwige trouw, in uwen asgemeeten baan, heen weutelt, - is het deze, die u verduistert?

Zoo - ondankbaare Mannen! zoo worden liefde en trouw dikwijls van u vergolden!
- de straal van reine liefde uit het oog uwer beminde was voor u een bron

van leven, geleide u tot eene hemelsche ruste, was weleer de hoogste wensch uwer kuische liefde; - Maar, wanneer uwe Gade zich aan u verbonden heeft, wanneer gij haar genoodigd hebt, voor eeuwig om u heen te zijn, dan verduistert gij haar, en berooft door uwe schaduw het toverlicht van haar liefderijk aangezicht, - eene graad hooger of laager en de onschuldige ziele zoude, in een verhelderden stand, haare zuivere stralen om zich henen verspreid hebben.

Maar wees getroost, gij treurige! weldra wijkt de schaduw der aarde, de reuzengestalte uwes beheerschers verdwijnt in eene onafmeetelijke ruimte en uwe stralen verwekken weder den zagten gloed der hemelsche liefde!

De lente-avond.

ô Welk een avond! - welk een heil,
Voor hem, die u geniet! -
U wijde ik mijne dankbaarheid;
Voor u zij dit mijn lied.

Nu ademt deze boezem vrij,
Daar al mijn kommer zwicht;
Ik zie verheugd de Schepping door,
Die voor mij open ligt.

De Landman, die den last des daags -
De hette, moedig droeg;
De lijdende, wien leed en pijn
Geheel ter neder sloeg;

De goede jongeling, wiens borst,
Voor blijdschap openstaat;
Het meisje, dat, vol liefdevuur,
Aan zijne zijde gaat;

Ja elk, die edel, zagt gevoelt,
Smaakt nu het streelendst zoet,
Dat thans een dankbre traanendrop
Mijn oog ontspringen doet.

De vreugde der natuur is schoon,
En heilig voor het hart,
Door haar wordt de aarde een paradijs,
Zij leenigt onze smart.

En zou men zonder dankbaarheid
Al dezen wellust zien,
En God, den Vader der Natuur,
Geen heilig offer biên?

De frissche lucht, die mij omgeeft;
Des Hemels blaauwe kleur;
Het heerlijk gewaad der Lent';
Der bloemen zagte geur;

De Maan, die gindsch door 't jeugdig loof,
Zoo stil, zoo vriendlijk blik;
Het Voglenkoor, dat, vreugde vol,
Mijn oor en hart verkwikt.

ô! - alles, alles wat ik zie,
Eischt mijne erkenenis,
ô - alles, alles roept mij toe,
Dat God weldaartig is.

Loof, dank, mijn ziel, d' Alzegenaar.
Die heil en vreugde schiep,
En, opdat gij genieten zoud,
U ook in wezen riep.

Zie, Vader! met een diep gevoel,
Mij aan uw voetbank staan,
ô! Neem mijn stam'lend lofgezag -
Mijn dank - genadig aan!

Minvane.

Zij boog zich, treurig blozend, heiën
 Van *Morvens* velden, over 't meir,
 Bedekt met zwarte wolken; zag
 - Den Jongling in zijn rustig; och!
 - Waar zijt gij, RIJNO waar? -

De donkre blikken spraken: *dood!*
 Bleek vloog de Held de wolken in;
 In 't gras, op *Morvens* heuvlen klinkt
 Zijn stem zwak in den wind! -

Zoo zonk dan FINGALS zoon daarheên,
 Op ULLIN's veld, met mosch begroeid;
 Sterk was die arm, waardoor hij viel: -
 Wee mij, ik ben alleen!

Alleen wil ik niet langer zijn: -
 Niet lang, ô winden! die mij thans
 Mijn bruine lokken wappren doet,
 Zal de adem mijner zuchten zich
 Vermengen met uw stroom; weldra
 Vinde ik, naast Rijno rust!

'k Zal hem niet meer, met edlen gang
Te rug zien keeren van de Jagt -
MINVANE's lied treurt in den nacht,
En zwijgen woont om RIJNO! -

Waar is uw booge, RIJNO? waar
Zijn uwe bonden, waar uw schild?
Het sterke schild? waar is uw zwaard?
Een snelle bliksemschicht gelijk;
Waar uw bebloede speer?

Ach - 'k zie ze in 't schip, geheel verstrooid,
Met bloed bekleet - geen wapens zijn
In de enge, donkre woning, daar
Mijn RIJNO duister woont!

Wanneer breekt weêr de morgen aan,
En roept, 'op Koning! op ter Jagt?
De Jagers buiten roepen u,
De hinde is u nabij!

Weg, weg, schoonlokkige uchtendstond,
De Koning, in zijn sluimring, hoort

Uw stem niet; - neen - de hinde hupt
Moedwillig over 't eenzaam graf -
Om RIJNO woont de dood.

Ik echter, daal, met zagten tred
Hier, in uwe enge woning neêr,
Hier zal MINVANE, in stille rust
Zagt sluimren naast heur Held.

Dan zal der Meisjens schaar rondom
Haar zuster zoeken; - nergens zien -
Dan zingen zij haar treurgezang;
'k Hoore echter u, ô Meisjens! niet;
Ik slaape zagt met RIJNO.

Julia.

Waarom heeft het Meisjen, van de Kindschheid af, veel meêr aanvalligheid, dan de Jongeling? waarom meêr inneemenheid? is het niet daar door, wijl de *Sexe* door de Natuur zagter gebeeld en levendiger van gevoel is, - eene geheime neiging spoort haar aan, om te *behaagen*.

Dan, zonder eene behoorlijke bestuuring en bepaaling wordt deze neiging eene buitenspoorige zucht tot overwinnen: zonder dat men zich bekommert met te vraagen, *aan wien, waar door en hoe* men behaagt? men ziet, dat schoonheid, rijzigheid van gestalte, of bij gebrek van dezen, aartigheid, opschik en *mode* voornaamlijk den aandacht tot ons trekken, - het mist ook nimmer, die uitwerking te hebben, dan hoe lang duurt de indruk, dien wij in het hart eens anderen daar door gemaakt hebben, en hoe spoedig verwelkt de roos der Jeugd? - zoude men dan eerst op de verëdeling der ziel zich toeleggen, wanneer, bij het toeneemen der jaaren, de uitwendige schoonheid vermindert? neen - dan is het te laat - de grond, welke zoo lang woest en onbearbeid gelegen heeft, zal dan niets anders, dan distelen en doornen voortbrengen.

Doch 't kan zijn, dat het der Jeugd in den maalstroom der samenleving, onmogelijk zij, om reeds in de lente der jaaren, naar den ernstigen ouderdom vooruit te zien, dat men dan voor 't minst oplette, *aan wien en waar*

door men behaage, en in hoe verre dit behaagen van de uiterlijke schoonheid afhange.

Zonder verstand en deugd; zonder behoedzaamheid kan men alleen den dwaazen betooveren; - en dwaazen of geen dwaazen - de aanbidding, die men op deze wijze verwerft, geeft het hart grooter denkbeeld van zijne waarde, dan het waarlijk bezit.

JULIA was zoodaanig: - zonder een welgeplaatst hart, zocht zij alle harten aan zich te kluisteren; elk met een zeker soort van verachtende trotschheid aanziende, vorderde zij echter van elk verwondering; Hoe meêr liefdesverklaringen zij van de hand wees, des te grooter wiesch het getal haarer verëerers aan: Daar zij algemeene vleijereijen gewoon was te ontvangen, was haar niets verdrietiger, dan koelheid, en onopmerkzaamheid ten haaren opzigte.

Zeër bevreemde haar dus het koel en nalaatig gedrag van ALBERT, een Jongeling, die bij een goeden afkomst en ruime middelen, de inneemendste gestalte paarde, en daar te boven de uitmuntendste vermogens van ziel bezat - - elke *Dame* geleide hij naar 't *Concert* en op wandelingen, elk verzogt hij op het *Bal* ten dans - - - dan haar niet!

Zeër gaarn zoude zij deze handelwijze met verachting en koelheid beëndwoord hebben; gaarne had zij zijnen stand en rijkdom, zijne beelding en schoonheid, zijne kunde en bekwaamheden over het hoofd gezien en gelo-

chend, - dan dit konde zij niet doen, zonder haare naijver en nijd bloot te leggen, het algemeen vertrouwen, dat op hem rustte, de achting, waar mede hij allerwege ontvangen werd, was te groot: - welk eene schande voor haar, die aller harten veroverde, dat zij, onder het groot aantal haarer slaaven, ALBERT niet tellen konde! gevoelloos? neen dit was bij niet en echter - terwijl zich twintig voor haare voeten nederbogen, bleef ALBERT onder de meenigte staan - terwijl de eene van vuur en vlammen, de andere van leliën en roozen klapte, en de derde haar allerlei soort van snuisterijen als presenten aanbood of haar een *Serenade* toe tokkelde, liet ALBERT zich zien noch hooren en zoo hij al verscheen, sprak hij met andere meisjens veelëer, dan met haar.

Haare truumseerende houding verdween, zij werd stil en verdrietig; haare *Vapeurs* namen de overhand, zoo, dat zij alle gezelschappen vermeidde: - eenzaam dagt zij de reden na, waarom zij dezen niet konde vermeesteren, daar zij zoo veele andere Jongelingen verwonnen had en op eens viel het haar in, dat men den wijzen nimmer met dezelfde middelen, als den *dwaazen* kan behaagen: - ik ben schoon, riep zij uit, mijne kleding en houding zijn naar den besten smaak, alleen, ik ben te wispeluurig, te verstrooid; onder het sierlijk kapsel draage ik een al te ledig hoofd om - bij alles, wat mijne zinnen streelt, bezit ik niets, dat het hart roert - zie daar de knoop, die ik ontwikkelen zal.

Heilzaam was deze ontdekking; zij maakte den kring haarer werkzaamheden enger, zij onttrok zich aan de gezelschappen, zij ontnam aan het *Toilet* eenige uren, om die aan eene goede *Lectuur* en de verëdeling van haar hart toe te wijden.

Behoorlijk hier in geslaagd zijnde, verscheen zij weder in de gezelschappen - men kende JULIA niet meer - de snaterende *Petit maitres* fluisterden de lieve Saletpoppen in 't oor, dat JULIA *de helft haarer aartigheden verlooren had*. ALBERT, welke, in weêrwil van zijn gedrag, haar heimlijk bemind had, was verrukt over deze verandering; zoo koelzinnig hij voorheen geweest waare, zoo veele blijken der vuurigste achting en liefde betoonde hij haar nu - - zij gaf hem haar hart en hand en in zijn bezit was zij zoo gelukkig, dat zij, met vreugde de verövering eener gansche waereld harten vaarwel zeide, om de vrugten van deugd en wijsheid dankbaar in te oogsten.

De spijt.

Amintas zwetst mij alle dagen
Vol drift van vuur en liefde voor;
Maar ô: - hij kan gerustlijk klaagen
Hij vindt toch nooit bij mij gehoor.

Hij wil, om mij, zijn borst doorsteeken,
En breekt, ô spijt! gestaeg zijn woord,
Als hij zulks deed, zoude elk, die 't hoort,
Dan niet van mijne schoonheid spreeken?

V.

Wijsheid en dwaasheid.

Ik wilde 't met de wijsheid houên
En sprak, vol ernst, in grootsche taal,
Daar ik mijn voorhoofd trok vol vouwen,
Van hooge dingen - van *moraal!*

Doch spoedig werd ik wijsheid moede,
Die weg was voor mij niet te gaan,
De losse Jeugd, steeds blij te moede,
Zag mij, met schimp en afkeer, aan.

Neen - dwaasheid houdt mij opgetoogen,
Kom - riep ik - min en dans en wijn!
De blijde jeugd is snel vervloogen,
De dwaasheid zal mijn wellust zijn.

Ik lachte en danste en minde en kuschte,
Tot ik, verward van ziel en zin,
't Wellustig vuur der dwaasheid bluschte,
Toen haatte ik dans en wijn en min.

Nu heb ik 't middenpad gevonden,
En zie een einde aan al 't verdriet,
Nooit aan één voorwerp slaafsch verbonden;
Doe ik, het geen mij de inspraak ried.

De kloeke wijsheid is mijn wijf,
De dwaasheid is mijn tijdverdrijf!

V.

Bileam's ezel.

Heer *Windbuil*, vol vernuft, en afgericht op streeken,
 Om met al 't geen men Godsdienst noemt,
 En waar eene edle ziel op roemt,
 Regt onbeschaamd en laag den draak te kunnen steeken,
 Beijverde onlangs zich, om door een woest gesnap
 Zijn schranderheid te toonen,
 En door een zouteloos geklap,
 Een braaven Predikant te hoonen.
 Waarachtig - riep hij uit, - het zijn geen kleine zaaken
 Wat zegt gij, Dominé, van water wijn te maaken!
 Begrijpt gij zelf dit wel te klaar?
 Doch dit is lang nog niet zoo raar,
 Als dat van BILEAM - wiens Ezel sprak - niet waar?
 'ô Neen, mijn Heer! want 't heeft zoo straks in u gebleeken,
 Dat Ezels kunnen spreken.'

M.

De beroemde doctor.

Aan zeker Predikaat - de plaats word niet gemeld,
 Werd door de vrienden van een *Doctor* voorgesteld,
 Om, wegens 't akelig verscheiën,
 Van zulk een braaven *Esculaap*,
 Die meenig taaije en forsche Knaap,
 Regt kuijstig, naar het graf kon leiën,
 Eens braaf te klaagen en te schreiën:

Wel hoe, verbaast u dit zoo zeer?
 Te schreiën? Ja - gij moet mij niet verstooren,
 Want, als gij 't einde en slot zult hooren,
 Baart u zulks geen verwondring meêr;
 Voor Gouden schijven, goeden Heer!
 Is 't waarlijk niet veel kunst, een traan of wat te plengen,
 Daarbij, een afscheids-maal en voorspraak - ja gewis,
 Zoo veel op eens, kan, naar ik gis,
 Een rouwklagt, vol gevoel, met glans, ten voorschijn brengen.

't Beding was dan gemaakt, en alles zoo geschikt,
 Dat zelfs de naaste neef zijn blij gelaat vermomde;
 De rouwkoers, aklig zwart, met dood-festoen bestikt,

Rolt statig Kerkwaards - daar de doffe doodklok bromde.
 Daar staat zij voor de deur - de kist komt voor den dag -
 Nu kan mijn Prediker zich langer niet betoemen,
 Hij barst vervaarlijk uit, in bitter *wee* en *ach*,
 Ja stelt zich zoo weemoedig aan,
 Alsóf hij wezenlijk, met ernst, waare aangedaan,
 Daar 't traanen-vogt en zweet hem langs de wangen stroomen,
 En riep: ô bittre smart, wij missen dan dien Vroomen,
 Dien edlen arts, die, dag en nacht,
 Een steun was voor het aardsch geslacht,
 Die baak der konst, die, in zijn dagen,
 Geen weêuw noch wees kon hooren klaagen,
 Die, als hij slechts voor 't ziekbed kwam,
 Den dood, den killen dood zijn veege prooi ontnam,
 Ja, dien *Hippocrates*, die door zijne edle daaden,
 Zijn waardig nageslacht met roem heeft overlaaden;
 Gewis, thans treurt elk een met mij, als ik hem zeg,
 Hoe vroeg de wreede dood dien braaven man deed sneeven,
 Hij mogt pas tachtig jaaren leeven:....
 Als God zijn volk kastijdt, rukt hij den schrandren wech! -

Een grijze Boer, die dit niet langer aan kon hooren,
 En zich door *sus* noch *zagt* in 't minst niet liet verstooren,
 Maar op zijne ondervinding stout,

Nam norsch de muts van 't hoofd, en teeg aldus aan 't knorren:
'Hoor, Preeker! lieg niet meer van Doctor Fielebout,
Och, waer hij nooit zo oud geworren,
Hoe veulen waeren dan nog oud!'

M.

Dagelijksche opmerking.

Galante Heeren - - ô - zij draagen
Galonnen op den rok en brijpap in hun maagen.

V.

De Oratie.

Dat heet *oreeren* - op mijn eer!
Ja - elk ontroerde langs hoe meêr,
De traanen rolden, keer op keer;
Maar 't was van 't *Geeuwen* - ja - och Heer!

M.

De Gierigaard.

Ik u benijden? dwaas! bespaar, schraap saam, verwerf,
Heb alles, - lijd gebrek - verlaat uw schat - en sterf.

V.

Klagt.

Ach, hoor mij, heldre waterstroom!
 Omschaduwde van den wilgen boom,
 Zing ik mijn laatste Lied;
 Voor mij is thans geen vreugde meêr:
 Ik minde, ô ja, mijn meisjes teêr,
 Maar ach! - zij mint mij niet;

Gij haat mij, CHLOë!... ach wat smart,
 Moet dan mijn kwijnend, smachtend hart
 Verteeren in verdriet,
 Ik doolen op een donker pad?
 Beschouw mijn oog, van traanen nat; -
 Maar neen, gij mint mij niet!

Mijn jeugd verkwijnt, - mijn hoop ontvlugt,
 Ik hijg reeds naar den laatsten zucht;
 Wees welkom - zagte dood!
 Gij wenkt mij vriendlijk naar het graf,
 Gewillig leg ik 't speeltuig af,
 En daale in uwen schoot!

Dagobert en Machtilda.

I.

In de eeuwen van het Heilig land,
Toen elk als Ridder zwoer,
En, trouw aan dien doorluchten Eed,
Met moed ter kruisvaart voer;

Was eens een Ridder DAGOBERT,
Een Ridder - gansch verstaald,
Die veelmaal op den Sarazijn,
Triomfen had behaald.

Nog nimmer had een' fiere maagd,
Zijn helden-hart geroofd;
't Geluk, dat andren roozen strooit,
Gaf lauren hem om 't hoofd. -

Dan eindelijk, op een plegtig feest;
Ziet hij een lieve Maagd,
Een beving vloog door al zijn leên,
Hij stond geheel vertsaagd.

Hij, die geen duizenden ontzag,
Den felsten dood niet vreest,
Staat gansch verwonnen door de min,
Op 't plegtig Ridder-feest.

Bedremmeld treed hij naar de maagd,
En drukt haar hand - zoo teêr,
En zegt, in 't hevigst van 't gevoel,
'*t Is heden kostlijk weêr.*'

De lieve maagd, wat zou zij doen,
Een blos verwt haare wang,
Terwijl zij 't oog ter neder slaat,
Zegt zij: '*dit wist ik lang.*'

Hij dacht: zij merkt alreede klaar,
Dat ik haar gansch bemin;
En midlerwijl stort *Cupido*
Hem minnaars kunsten in.

Hij biedt haar zijn bevreesden arm,
Zij rijkt beschroomd haar hand;
Zij lonkt hem aan, - die blonde meid,
En hij vliegt meêr in brand.

Hij wandelt door een lange laan,
Hij zucht - - hij wil - - maar stuit - - -
De liefde-taal zat op zijn tong,
Maar wilde 'er geensints uit.

Hij was alreeds de laan ten eind;
Hij nadert vast het huis,
Nu grijpt hij al zijn heldenmoed,
Hij slaat op 't Ridder-kruis;

Bezwoer zoo ridderlijk, als ooit,
MACHTILDA zijne min:
Het meisje zucht, verbleekt en bloost,
En wipt de huisdeur in.

Nu kijkt de Ridder, gansch alleen,
Verbijsterd heên en weêr,
Hij grijpt nog naar de huisdeur; dan
De meid was daar niet meêr.

Ja, roept hij, heeft mijn taal geen klem,
Mijn dappre heldendaên
Vermurwen vast uw staalen hart:
Hij grijpt de *lancie* aan.

Hij stijgt op het trappend ros,
En vliegt nu boschwaards in,
Hij zoekt een vreeslijk monster op,
Ten proefstuk zijner min.

Hij rendt den ganschen nacht in 't rond;
Maar ach - wat zielsverdriet!
Zijn moed is groot, - zijn harnas sterk;
Dan - 't monster vindt hij niet!

Reeds breekt de blijde morgen aan;
De purpren dageraad
Spreidt hem, daar 't vrolijk zangkoor juicht,
Haar glanssen op 't gelaat.

Nu stijgt hij van zijn moedig paard,
En werpt zich hooploos neêr;
Voor 't eerst stort nu zijn oog één traan,
Eén traan; maar ook niet meêr:

Aurora spiegelt in dien traan
Heur lachend aangezicht;
De blijde zon volgt haar op 't spoor,
En alles wordt verlicht.

Zijn oude, goede, trouwe knegt,
Die steeds zijn schildknaap was,
Had lang vergeefs zijn Heer gezogt,
En vond hem hier in 't gras.

‘Ach, roept hij, goeden, lieven Heer!
Hoe lang liep ik u na;
De Ridder, met een woedend oog,
Roept: ‘Godloos monster! sta! -

Och Ridder, roept de bange knegt,
Een monster was ik nooit,
Ik heb u altijd trouw gediend,
Ik min u meêr dan ooit.

De Ridder, in het woên der drift,
Grijpt zijn ontzaglijk zwaard,
Hij hakt, en ach - - de goede knegt
Helt, duizelt - stort ter aard. -

De Ridder ziet zijn dwaaze daad,
Hij werpt het slagzwaard neêr,
De knegt, die slechts van doodschrik viel,
Bekomt allengskens weêr.

Hij meldt den schildknaap zijn verdriet,
Hij wenscht een Ridder-daad,
Opdat hij 't meisjens hart vermurw',
Dat nu als hartsteen staat.

ô Ridder, roept hij, de Soudaan,
Heeft de oorlog reeds verklaard,
Daar is voor u het eerespoor,
Een oogst voor 't helden-zwaard.

Hij schudt de trotsche vederbos,
Die op de helmkam rust,
Van zuivere tevredenheid;
Het oorlog is zijn lust.

Geweer en wapens roept hij uit,
En hij omhelst den knegt:
Tot driemaal zwaait hij 't Ridderstaal,
En vliegt straks naar 't gevegt.

II.

MACHTILDA! hoe gedraagt gij u,
Blijft gij nog even koel?
ô Neen, haar teêrgevoelig hart
Had al te veel gevoel.

Zij lag wel op haar legersteê,
Maar door geen slaap verkwikt,
Zoodra zij slechts haare oogen sluit,
Heeft haar een droom verschrikt.

Zij rijst des morgens rustloos op,
Zij lust noch spijs noch drank,
En 't kloppend harte zegt aan haar,
Gij zijt van liefde krank.

Zij gluurt, of ook haar Ridder kwam,
Maar met een kwijnend oog,
Zij wist niet, dat die groote Held,
Alreeds ten oorlog toog.

Zij wist niet, dat zijn heldenmoed,
Op liefde was gegrond,
Ja, dat hij nimmer rusten kon,
Voor hij de *glorie* vond.

Dan spoedig blies de schelle faam,
Zijn dappre heirtogt uit,
MACHTILDA, die van vreeze kwijnt,
Hooft dra dit schel geluid.

Het meisje zucht, verstomt en weent,
Valt haast in onmagt neêr,
Gansch hooploos, troostloos staat zij daar:
Zij weent op 't laatst niet meêr.

De droefheid, die ten toppunt was,
Kropt haare traanen op,
De droefheid zwicht voor bittere spijt,
Haar wanhoop rijst ten top.

Zij neemt het radeloos besluit,
En gespt het harnas aan,
Zij vliegt haar Ridder agterna,
Om ook naar roem te staan.

Reeds had de gouden morgenzon
Heur stralen uitgespreid,
Toen beider woeste legermagt,
Ten veldslag was bereid.

De wraak vloog door de benden heên;
De woedende Soudaan
Zwaait reeds den zwarten paardenstaart,
En schudt de halve maan.

De Ridder staat ter linker zij',
Ter rechter zij' MACHTILD;
Reeds hield de vuist het zwaard bekneld,
De linker arm het schild.

De woede vuurt de harten aan;
De slag breekt eindelijk los,
De zwaarden klettren op het schild;
Den Helm en vederbos.

De pijlen snorren heên en weêr,
De dood rent door den slag,
Daar meenig dapper Soudenier,
Het eind der dagen zag,

Lang hing de Krijgskans twijfelbaar;
Dan 't Ridderheir wint veld,
En ziet in 't eind den Sarazijn,
Verslagen, heên gesneld.

MACHTILDE, tot der dood ontroerd,
Vliegt door het slagveld heên,
En zoekt den trouwen minnaar op;
Maar vindt hem niet - ô neen!

Zij vindt dien edlen Ridder niet,
Den liefing haarer ziel,
Die, zwaar gewond - en afgemat -
Al suislend - neder viel.

‘MACHTILDE! - nooit ziet mij uw oog,
Zucht zijn verbleekte mond,
Om u zocht ik naar roem.... maar ach!
'k Ben doodelijk gewond.’

‘k Heb u vergeefsch zoo trouw bemind,
Wees blijde - ik sterf met roem.’
De Ridder stierf, gelijk des daags,
Een frissche lentebloem.

III.

Wanneer een felle storm het graan
Op de akkers nedervelt,
En alles tot een bajert maakt,
Door 't ijselijkst geweld;

Dan dekt een doodsche somberheid
De ontluisterde natuur,
De vogel zwijgt; de roos verkwijnt;
De Landjeugd mist haar vuur.

Zoo treurt MACHTILDE, in bittren rouw,
Haar droefheid was ten top,
Zij sluit zich in haar aadlijk slot,
In diepe stilheid, op.

Een donker, treurig rouwgewaad
Bedekt haar schoone leên,
Haar wang verbleekt; haar oog verdoofd,
Ontluisterd door geweën.

‘Ach, zegt zij, wist ik slechts het graf,
 Daar mijn Beminde rust,
 Ik snelde naar die grafplaats toe,
 En stierf met vreugde en lust.’

‘Naast zijne zijde zoude ik zagt, -
 Zagt rusten met mijn held;
 Maar neen, wie weet in welk een oord
 Zijn lijk ligt neêrgeveld.’

De zon daalt langzaam westwaards heên,
 De maan treedt op haar spoor,
 Maar breekt bezwaarlijk, in den nacht,
 Den dikken nevel door.

De stormbui loeidt om 't oude slot,
 De regen klettert zwaar,
 Een aaklig, dikke duisternis,
 Maakt alles bang en naar.

MACHTILDE zit in eenzaamheid,
 Bij 't flauwe lamplicht neêr,
 Of treedt, door angst en vrees benard,
 Al waglend heên en weêr.

Een zeldzaam, onbekend gevoel,
Vermeestert haare ziel;
Zij voelt een flauwe, kleine hoop,
Waar in zij nooit verviel.

Zij hoort 't gekletter van een paard,
In 't holste van den nacht,
'Ach! zegt zij, zoo dit moedig ros,
'Mij eens mijn Ridder bragt! -

Het paard staat stil; de brug valt neêr;
De poort wordt opgedaan;
Hoe bonst haar 't hart: - een ijzren voet
Stapt op de trappen aan.

Een sidring vliegt door al haar leên,
De schrik verstijft haar 't bloed,
Toen eenslags een bekende hand
De kamer open doet.

'MACHTILDE, roept een doffe stem,
Raak mij niet aan, - ô neen!
Gij ziet hier uwen DAGOBERT,
Hij is noch vleesch noch been.'

*'Het zwaard doorkliefde 't jeugdig hoofd,
Ik ruste in vreemden oord,
Mijn schim heeft om uw slot gewaard,
En uwe klagt gehoord.'*

*'Ik dagt, haast sterft mijn minnares,
'Verkropt door wee en smart,
'Uw dood zou mij een trouwdag zijn:
'Wat valt het toeven hard!*

*'Ach Ridder, roept de ontroerde maagd,
'ô Wee, gij hebt geen zwaard!
'Waarom, waarom mij niet ontzield,
'k Ben voor geen dood vervaard.*

*'Zoude ik mijn hand, na mijnen dood,
'Bezoedlen met uw bloed?
'MACHTILDE! neen - de tijd is daar,
'Waar in gij sterven moet.*

*'De lamp, die op uw tafel staat;
'Heeft haast geene olie meêr;
'Zoodra die lamp haar licht verliest,
'Zijgt ge in mijne armen neêr.*

*'Het Paard, dat aan de valbrug wagt,
 'Brengt ons dan eenslags voort;
 'Daar zult ge uw Vader, Moeder zien,
 'In een verruklijk oord.*

*'Het licht verdooft - uw wang verbleekt,
 'Uw lip verblaauwd - uw oog
 'Zinkt in de hollen beenkas neêr:
 'Daar sluit ge reeds het oog.*

*'De lamp gaat uit; - de laatste walm
 'Verspreidt zich om u heên:
 'Gij sterft, ô vreugd! gij sterft, miju lief!
 'En zijt met mij alleen.*

*'Uw bleeke schim vliegt in mijn arm. -
 'Ach Ridder! haastig, voort,
 'k Verlaat mijn ruuwe, loome stof,
 'Waar is, waar is het oord?*

*'t Is duizend mijlen hier van daan. -
 'Hoe duizend - ach ik schrik!
 'Geen nood, mijn minnares, wij zijn
 'Daar, in een oogenblik.*

Het schimmen-paar vliegt op het ros,
 Langs onbekende paên,
*'Daar ginder, ô mijne engelin!
 Breekt reeds de morgen aan.'*

*'Daar ginder, ginder, ginder ver,
 'Is dat verruklijk oord,
 'Wij rijzen op, wij daalen neêr;
 'Wij vliegen voord, voord, voord.'*

'Ach welk een dikke duisternis...
 Een Kerkhof - wee mij, ach!....
 'MACHTILDE! dit 's de plaats, waar ik
 Om u mijn einde zag.'

*'Daar is mijn graf - daal met mij neêr;
 'Wij sluimren daar zoo zagt,
 'In ongestoorde, stille rust,
 'In onbekenden nacht!*

'ô Gaarn - mijn lieve, trouwe held!
 Ja, 't is een heerlijk oord;
 Ik leg mij in uw kouden arm,
 Wij sluimren zagtkens voord.

De visschers hut.

Die gene, welke met *Wisselbrieven* en *Documenten* in den zak, niets meêr begeert, dan slechts van de eene plaats naar de andere te komen, mag dag en nacht half in den droom voordreizen; ik reize niet met hem. Veel liever behoude ik die helderheid van geest, welke geschikt is, om alles rondsom mij recht te betrachten, en ik besloot derhalven, aan eene zekere plaats, welke mij behaagde, eenigen tijd te blijven. Terwijl men mij het avondmaal bereidde, ging ik naar eene rivier, niet ver van daar gelegen en wandelde heên en weder.

O gij ongelukkigen, die van de avondschemering geen gebruik weet te maaken! de deugd bedekt zich vaak met derzelver sluiër, en het medelijden gaat in dit somber gewaad, en zoekt een goed hart, om hetzelfde eenige zagte woorden te kunnen influisteren.

Niet ver van mij stond een klein houten huisjen, de deur was half open, ik naderde en zag eene jonge vrouw, welke een kind aan de borst hield, om het zagkens te doen insluimeren. Met dezelve rust, welke op lang geleeden smart doorgaands volgt, aanschouwde zij het kind. In haare oogen was liefde, maar te gelijk ook iets nadenkends, zij kuschte het kleine schepsel en zag naar den hemel. Een spinnewiel in een hoek en een visschers net aan

den wand, nevens eene bouwvallige tafel - dit was haar gansche huisraad. Alles toonde de uiterste armoede, zelfs de kleding der moeder, welke even zo slecht als zindelijk was. Naauwlijks bemerkte zij mij, of met de liefwaardigste schaamte bedekte zij haaren boezem, welke zeker de wellust van een enkelen gelukkigen geweest was. Terwijl ik haar vriendelijk groette en zij mij beschroomd dankte, kwam eene oude vrouw aan de deur, en bad om een aalmoes. De moeder des huizes zag jammerlijk het gering overschot van het brood aan, dat naast haar op de tafel lag, sneed 'er een stukjen af en gaf het aan deze smeekende vrouw - 'meêr kan ik u niet geeven, zuchtte zij - en weende. En ik..... - gij die niet raaden kunt, wat ik verrigte, verdient zulks niet te weeten - ik kenne u niet, zeide de ongelukkige, vol angst, neem het te rug, of ik kan dezen nacht niet gerust slaapen - - - zijt te vreden, gij zult mij niet weder zien, en oogenblikkelijk liep ik weder naar het posthuis.

'Zij zal nog verhongeren, en het is haar verdiende loon! Een man, in 't zwart gekleed, was de geen, welke dit in de gemeene kamer zeide, toen ik de deur opende. Op eene koele wijze groetede hij mij. *'Fa zij zal verhongeren?'* - - durf ik vraagen wie? - Het was - - Rechtvaardige Hemel! het was dezelfde, welke ik even gezien had - verhongeren? Waarom? wat heeft die goede vrouw u gedaan? - *de goede vrouw?* viel hij mij met een afschuwlijken lach in de reden, *zij was gelukkig, zo zij dien naam verdiende; de jonge Visscher,*

welke vader van het kind is, kan haar bezwaarlijk helpen, hij is onder de Soldaaten, wie weet of het schepsel hem ooit weder ziet.

Zonder iets te antwoorden, verzogt ik den waard om eene bijzondere kamer, en sloot de deur agter mij; de geestelijke mogt mij volgen, dacht ik.

Arm meisjes! uw laatste brood deeldet gij met eene behoeftige, en gij zoud van honger sterven? God der ontferming! was dit een uwer priesteren? Hij zoude het stukken brood aan geen elendigen gegeven hebben! - Haar gelaat was louter onschuld. Ach! een ongelukkig oogenblik - de deugd van een meisje is iets heiligs - - maar kan men dan geen onderscheid maaken? - - gij die haar zoo luidruchtig verdoemt,

Gij weet niet, hoe in arme hutten,
Het jeugdig bloed vol vuur bemint,
Hoe lang een meisje vaak moet strijden,
Eer haar de *jongeling* verwint.

Aldaar, waar zij de handen wrong,
Waar zij haare onschuld had verloren,
Waar zij in 't akligste des nachts,
De stem der wanhoop droef deed hooren;

Daar is 't, dat snoodheid voor haar sneeft,
Terwijl de hemel 't haar vergeeft.

Arm meisjes! zoudt gij veracht, vervolgd zijn? en in de groote waereld eert men die
Juffer,

Die nooit in zachte kuissche lust,
En van haar zwakheid onbewust,
In 's lievlings armen neêr kan zinken,
Die als men haar om liefde vraagt,
Geen roozen van beschaamdheid draagt,
Geen traanen op 't gelaat voelt blinken,
Die, onder 't kusschen, zagt op haaren boezem zinken;
Maar die, in onbeschaamde pracht,
Verleidend wenkt, wellustig lacht;
Den jong'ling, aan haar zijde wagt,
Terwijl zij 't hart, dat van onkuissche liefde blaakt,
Aan wellust 's zwijmelwijn verderflijk dronken maakt.

Vergelijkingen.

Is niet het leven eenes *kinds* gelijk aan de jeugdige *lente*, en de wordende mensch aan de knop eener bloeme; daar aan gelijk, ontwikkelt het zich, om in schoonheid te glooren! -

Doch kort zijn de dagen der schoonheid, even gelijk de dagen des bloesems; en wanneer de stervende bloeme zich tot eene vrucht vormt, dan noemt men het *Zomer*, en in het leven van den mensch - *mannelijken ouderdom*.

Is nu de lente zagt, heeft noch regen, noch een verdervende rups de bloesem beschadigd, dan volgen *heilzaame vrugten*.

Heeft geene slechte opvoeding, geene verkeerde hartstocht het menschelijk hart bedorven, dan ook volgen *heilzaame daaden*.

De Zomer geeft wel schoone dagen; maar de hette vermoeit ons tevens en verschrikkelijke onweders verwekken dikwijls *angstige oogenblikken*.

Zo vermoeijen ons de bezigheden des levens, kommer en zorgen omwolken de ziele, even als de onweders den hemel.

Dan een koele avond verzoet ons de hette des daags, en heerlijk is het, wanneer de zon naar het onweder de regendroppen tot diamanten vormt. - Zoo beloont rust de moeilijkheden des arbeids. Zoeter is de vreugde, wanneer men ook het tegendeel kent en even zo heilzaam is het lijden voor ons hart, als het onweder voor de lucht en gewassen.

Nu volgt de milde *Herfst* en met dezen donkere dagen. De vrugten des zomers zijn rijp en de gloed der zon wordt zwak. De korte, nevelachtige dagen en het verwelkend groen verkondigt den naderenden *winter*. Langzaam verliest de natuur en kragt en schoonheid, tot eindelijk een strenge nacht het gering overschot haarer gloor vernietigt: - de *winter* zegepraalt en doodsche *stilte* daalt op de treurige natuur neder.

De Oude, de eerwaardige Oude stapt ook uit den *Herfst* zijnes levens, de tijd des vrugtdragens is voorbij; ook voor hem wordt de zon des levens al zwakker en zwakker, de grijze lok zijns schedels en de verwelkende leefkragt verkondigt ook hem den naderenden *winter*: rustig ziet hij denzelfden naderen, over hem zegepraalen; hij daalt, even als de natuur, in eene doodsche stilte neder!

Maar word zij niet opgewekt, - de natuur? - wordt zij niet verjongd en veredelt door de wederkeerende lente? en zou de mensch in eene treurige sluimering voord-

rusten? - ha! zou de gelijkheid hier ophouden? - neen, zeker niet, neen! - gelijk de natuur in den glans der lente - zo zal hij ontwaaken; dit leert ons het vernuft, het zwakke vernuft: ja, leert de inspraak Gods ons zelfs deze waarheid niet? - ô welk een uitzigt in de toekomende hemelsche lente!

Verrukking! blij verschiet!
Gods stem leert ons, ô ja! De hoop beschaamt ons niet:
Laat hier de dood de stofhut slaaken,
Bij 't heerlijkst morgenlicht, zal vast de mensch ontwaaken,
Hij schudt de sterflijkheid verheugd, gezaligd, af,
En stapt, geheel verkwikt, uit zijn weldaadig graf!

Hij schiep man en vrouw.

I. Boek Moses. Vers 27.

Ik heb steeds gedacht, dat deze spreuk niet te vergeefs in den bijbel staat, en denke zulks nog. - zoude zij onder anderen ook dit niet te kennen geeven: wanneer eene zodanige vrouw ons door haare, schoonheid verwint, behoeven wij ons des niet te schaamen, want God heeft de vrouwe met haare schoonheid geschapen.

Het jammerde den Schepper, dat de man in 't zweet zijns aanschijns zoude wandelen, tot dat hij weder tot aarde wierdt, waar uit hij genomen was, en dacht om hem *wel* te doen - toen daalde het teder gefluister uit den Hemel, de liefde sloeg met de vleugelen, en de engelen huppelden van vreugde, bij het geluid van den eersten vleugelslag; maar de vyand kwam ook hier in den nacht en zaaide vergiftige draaken, monsters met prachtige kleederen, met gouden klauwen, deze kwamen en overheerden de schoone jongelingen en meisjes, en de heilige liefde der vrouw vlood, en verborg zich in de scheuren der rotsen en op de toppen der bergen.... zalig is die geen, welke dezelve zal vinden.

ASMUS.

Weldadigheid.

Die onder de schoonen leeft en niets van dezelve leert, heeft geen hart; hoe kon anders elk lachjen, elke traan voor hem verlooren gaan?

Laat mij geworden, zeide een klein tienjaurig meisje, met het welke ik aan het venster stond, tegen haare ouder zuster, ik wil den armen man iets toewerpen, maar de zuster kwam haar daarin voor. Treurig zag zij het beursjen aan, waarin nog maar weinig speelgeld overig was, en vervolgde op dezen goedhartigen toon: ‘Zederd wij van onze goederen te rug gekeerd zijn, heb ik nog niets aan de armen gegeven, reeds dikwijls heeft mij zulks leed gedaan, maar ook de eerste bedelaar welke ik zie..... Voortreffe. lijk, lief meisje! zult gij even zoo denken, als gij u eenmaal in de groote waereld zult bevinden?’

Het goede kleine meisje had mij zulks niet te vergeefs gezegd, ik herinnerde mij hetzelfde op eene zekere plaats, alwaar ik verscheide maanden geweest was, zonder naar eenen behoeftigen, dien ik wekelijks iets geven konde, te verneemen. Oogenblikkelijk deed ik onderzoek en men wees mij eenen kranken man in de grootste ellende gedompeld. Zijne dochter, een jong meisje, uitgeteerd als een geraamte, kwam elke keer bij mij, om de kleine gift te haalen. Op zekeren morgen trad zij, volgens gewoonte, in mijne kamer en overhandigde mij een brief. Haar vader was in den voorledenen

nacht gestorven: in de laatste oogenblikken had hij aan zijnen weldoener gedacht, hem gezegend en zijne dochter mij aanbevolen. Nooit had ik den gestorven gezien, maar mijn halt had mij met hem verbonden. Vol droefheid, als waare hij een mijner nabestaanden, gaf ik de dochter mijn aandeel tot de begraafenis: gij kunt zo dikwils komen als te vooren, zeide ik, en den geheelen dag behield ik den indruk des briefs.

Gij hebt zeker, lieve ADELAIDE! den avond niet vergeeten, wanneer ik u de geschiedenis verhaalde. Midden in het verhaal moest ik ophouden, mij omkeeren, en toen kwaamt gij naar mij toe, drukte mij stilzwijgend de hand, en gaf mij een kusch, zo als engelen ze aan deugdzaamen geeven.

Het afscheid van de ongelukkige had mij getroffen, toen ik de stad, waarin gij woont, moest verlaten; nu op mijne reize vond ik haar weder. ADELAIDES kusch had, mij dezelve nog waardig gemaakt. Wilt gij, zeide ik tegen een tedere schoonheid het huisgezin, 't welk ik steeds als mijne dierbaarste nabestaanden behartigde, wederom als nabestaanden van mij aanneemen? zij beloofde zulks, en de errinnering, met welke aandoening mijne vriendin het deede, zal mij eenen anderen behoefligen doen opzoeken, welke mij op zijn doodbedde zegent!

JACOBI.

Elise.

*Muse plaintive, a toi, qui fais répandre,
Ces pleurs touchans, delices d' un coeur tendre,
Des vrais amans', toi, qui peins le malheur,
Donne à ma voix l'accent de la douleur!*

BERNARD.

Ik vinde u dan weder, beminlijke ELISE!
Maar hoe? God! hoe ijslijk!
In 't midden der ondeugd,
Op d' oever der hel.

Ach wat storm van driften en droevig herdenken!
Om u eeuwig te missen,
Vinde ik uw dan weder;
ELISE, mijn wellust!

Dat akelig eeuwig, hoe vreeselijk treffend!
Even zo treft de bliksem
Den beangstigten mensch,
Die sidderend sneeft.

Wat kan ik thans hoopen, de troost van mijn leven,
Uw bezit, mijne ELISE!
Thans is alles voorbij,
En mijn klagt is als wind.

O vorige dagen, vol zagt lachende onschuld,
Waar zijn thans die lonksters,
Zo loddrig en kwijnend;
Doch tevens zo schuldloos?

Die treffende lonksters, die alles beloofden,
Thans bedrieglijk en wulpsch,
Vervoeren tot wellust -
Maar wellust met wroeging.

Ach uw tedre trekken, voorheên zo vol luister,
Door onkuischheid verbasterd,
Verwonen ELISE,
Doch onkenbaar voor mij.

Gij schijnt mij een bloem, die door storm getroffen,
Geknakt, wreedaartig geknakt,
Naar de aarde zich bukt,
En haar noodlot niet voelt.

Doch de wandelaar, die haar knop zag ontluiken,
Gevoelt echter treffend,
Welk een droevige ramp,
Haar dit onheil voorspelt.

Even zo bloedt mijn hart, mijne dierbaare ELISE!
Ach uw toekomend lot,
Beminnelijke Engel!
Vervult mij met schrik.

Gij slaapt, ja gij slaapt op den rand van een afgrond,
Waak op, dierbaar schepsel!
Smeek God om genade,
En leef weêr voor eeuwig.

Een klooster geschiedenis, van de tweede helft dezer Eeuw.

SOMMERWALD, een vuurige jongeling, in eene der voornaamste Steden in Duitschland, werd van geld en eergierige Ouders, zijnen ouderen Broeder opgeöfferd, en in een Klooster gestookt? Hij was in die tedere jaaren, waarin de mensch nog geen begrip heeft van zich zelf, en de rechten van anderen over hem, noch geen bezef wegens de natuur zijner hartstochten en geen bevatting van de gevolgen zijner vrije gelofte, die hij aflegt. Hij hond zich door deze gelofte, en verpligte zich daar door de billijke voorrechten der natuur te wederstaan, die kort daar op in den jongen mensch allergeweldigst ontwaakten. Hij zag met afschrik op zijnen stand neder; wanhoopend bemerkte hij een duisteren en van vreugd beroofden toekomst; voelde op 't levendigst zijne treurige afzondering van de menschelijke gezelligheid, die zich zijne verbeelding onder de allertreffendste kouleuren voorstelde. Vergeefs sch ontweek zijne ziel den duisteren melancholischen Kloostermuur; minder getroost zonk zij weder te rug in den afgrond, waarin de schoonste bloei zijns levens verteerde; hij was buiten staat, de keten, die hem kluisterde, te verbreeken. Het eeuwig wederzien dezer treurige voorstelling drukte zijnen moed ganschelijk ter neder en bezwaarde zijn geheele verbeeldingskracht.

Door den innerlijken ondraaglijken strijd zijner hartstochten hier en gindsch gedreeven, wierp hij zich voor

't Altaar, 't welk hij door onheilige neigingen geloofde te ontwijden; echter zijn bloedend hart was buiten staat zich op te hessen, en treuriger sloop hij naar zijn Cel weder te rug.

Eindelijk wederstond hij niet langer; de krachten zijner ziel waaren door zo veel tegenstrijdige neigingen verzwakt; de moed, om dezelve langer te wederstaan, was verdweenen; SOMMERWALD was een mensch; geloofde niet minnenijdig te worden, ontweek naat verscheide vrugtlooze pogingen, zijne treurige gevangenis, en vlugtte naar Holland.

Hier bemerkte hij weldra, dat de natuur nog meerer behoeften te bevredigen had, dan slechts de zucht naar vrijheid. Deze dringende nood ontwikkelde zijne talenten, hij had vlijtig gestudeerd; en dewijl hij te wel dacht, om zich door buigen en krommen ergens in eenige bediening te dringen, werd hij *Corrector* in eene Boekdrukkerij. Hij vervulde de vereischtens zijner post zo goed, was zo bekwaam en kloek; dat hij tot gewigtiger werkzaamheden opklom en daar door in een niet zeer langen tijd een som van bijna twintig duizend Guldens bij een had.

Echter bij dit alles ontwaakte bij hem de trek naar zijn Vaderland; zijne geheele ziel strekte zich daarheen en het verblijf in Holland werd hem van dag tot dag ondragelijker; hem dacht, hij konde nu veilig in de hoofdstad verkeerren; niemand, zoude zich zijnes weêr herinneren, de rijpheid der mannelijke jaaren, de veränderde kleeding had hem onkenbaar gemaakt; in eene stad, waar-

in gestadige af en toevloed van omstandigheden het aandenken van voorleedene voorvallen verdelgt. In 't kort, hij ging naar zijn Vaderland te rug, zette zich met zijn aangewonnen Capitaal in de hoofdstad neder, en vond weldra middel het zelve door arbeid, bij dewelke hij zijne verfijnde manier van denken gebruiken konde, nog te vermeerderen.

Tot nu toe had de jongman nog altoos een edel gebruik van zijne Vrijheid gemaakt? zijne onschuld verschaft hem zekere tedere gevoeligheid van hart, die de waare liefde zo inneemend maakt. De behoeften van het hart zijn moeijelijkst te bevreedigen, als die van onëedeler zinlijkheden; hij kwijnde naar eene beminde, die zijne waare jeugdige verbeelding hem voorstelde; overal zocht hij zijne *ideaal*, dat hem, wanneer hij het meende gevonden te hebben, altoos weder ontging. Eindelijk vond hij 't, en raakte geheel in liefde verzonken, zo als 't van een zo lang beteugelde hartstocht te vermoeden was. Bij toeval verkreeg hij verkeering bij eene stille familie. Moeder en Dochter leefden in eenzaamheid: tedere genegenheid en overëenstemming van zinnen verbonden beiden sterker te samen, dan de banden des bloeds. Vrouw van WARENDORFF leefde als weduwe van een zeer middenmatige vermogen, het geen egter toereikende was, om haar beminnenswaardige FREDERIKE een voortreffelijke opvoeding te verschaffen. De natuur bad deze eenige dochter met alle de aantreklijkheden haarer kunne opgesierd; haar verstand was vroeg rijp en boven alle vooroordeel en in-

beelding verheeven geworden; en wanneer SOMMERWALD haar zag, veroorzaakten haare Deugden die duurzame sterke genegenheid, die zonder voorwerp reeds lang als een gloed ouder de assche gesmeuld had.

Zijne genegenheid was van de edelste soort: hij was zo gelukkig, het voorwerp zijner liefde de grootste hoogachting waardig te vinden. De moeder billikte zijne genegenheid, daar hij als Bruidegom om FREDERIKE's hand aanhield. SOMMERWALD was een man, waar voor men zeer veel genegenheid kon opvatten; boven dien beminde hij van ganscher ziele, en dusdanig een liefde bekoort zeker altoos elke vrouwlijke ziel. Vrouw van WARENDORF was niet onbewust, dat ook het schoonste meisje, wanneer 't onbemiddeld is, niet ligrelijk een vrijer vindt. Die gouder tijd is verdweenen, toen deugd en eerlijk armoede als een goede huwelijks gift gerekend werd! FREDERIKE beantwoorde zijne liefde met dat teder gevoel, waar voor ingetooen eerlievende meisjes zo geheel vatbaar zijn. Zij zag, beminde en liefde slechts dien eenigen, welke voordaan haare geheele ziel en zinnen vervulde.

Op 't oogenblik, dat SOMMERWALD zijne bruid naar 't altaar zoude geleiden, bezwalkte plotslijk het aandenken aan de verbroken heilige geloften zijn geluk; zijne ziel werd door duizend vertwijfelingen van één gereeten; hij was in de grondstellingen der Roomschen Kerk opgebracht; volgens dezen had hij zich door zijn begaanen misslag de eeuwige verdoemenis op den hals gelaaden. On-

der deze kwellende verwijtingen besloot hij evenwel, het meisje, dat hij aanbad, en zijne liefde reeds sterk beantwoorde, zijn hart te geeven.

De vreugde van een gelukkig huwelijk veranderde in hem weldra alle droefgeestige herdenkingen van voorige tijden. De Gemaal was noch tederer, noch verliefder, dan de bruidegom, en binnen eenige jaaren werd hij Vader van twee beminnenswaardige kinderen. Hoe te vrede was SOMMERWALD in zijnen stand! Hoe vurig dankte hij den Hemel voor iedere vreugd, die hem als Gemaal en Vader te beurt viel. Nu bemerkte hij, dat het geen zonde geweest was, dien levenloozen stand te verlaten. Hij had zijn aanwezen vermenigvuldigd; bezorgde den staat nuttige medeleden; hoe veel verdienstelijker dacht zulks hem niet, als de Hora's, om middernacht, zonder gedachten voord te brommen: in 't kort, zijn geluk werd door niets gestoord, dan als hem zontijds inviel, dat eene zo voordeelige omstandigheid niet altoos van duur konde zijn.

Op zekeren dag vereischten zijne bezigheden, dat hij zich naar eene andere zijde der stad begeeven moest. Onder weg werd hij een zijner gewezen Kloostergezellen gewaar. Een wandelaar, die van een adder gewond raakt, vlugt met geen meerer verbazing, dan hij. Hij wilde een hoek omgaan, maar zijne knieën knikten onder hem. Hij was naauwlijks in staat zijn voet van den grond op te heffen. De scherpsziende Kloosterbroeder had hem insgelijks terstond bemerkt, liep naar hem toe, gaf zijne verwondering, van hem hier te ontmoeten, te ken-

nen, en vroeg naar de oorzaak zijner verandering. De arme verraste SOMMERWALD dacht op geen konstgreep, op geen list; hij verhaalde geheel trouwhartig, hoe alles was voorgevallen, en hoe het zich met hem van tijd tot tijd had toegedragen; gaf te kennen, dat hij getrouwd was, Kinderen had, en zich den gelakkigsten man der waereld rekende. De slimme broeder hoorde dit alles aan met eene stille geveinsdheid, verheugde zich buiten maate over SOMMERWALDS weltevredenheid, billijkte zijn besluit, van een levensmanier verlaaten te hebben, waartoe hij geene roeping gevoeld had; verzekerde, dat de overste geheel geen bijzondere navorsching daaromtrent gedaan had; men had hem geheel uit den zin gesteld, in 't kort, de ontvlugte kon hier omtrent geheel zonder zorg zijn. SOMMERWALD buiten zich zelven van vreugde, omhelsde, liefkoosde de verstokte Kloosterziel, en nodigde hem bij zich, om getuigen van zijn geluk te zijn; gaf hem naauwkeurig zijne woning te kennen, en ijldde met een verligt hart van hem af.

Wanneer hij zijn vrouw zag, die hem met de jongste zijner kinderen te gemoet kwam, ontvielen hem een paar traanen. FREDERIKE hield aan, zij wilde zijn kommer met hem deelen, hij zweeg echter, zag treurig naar den Hemel, en besloot bij zich zelven, zijne tedere vrouw geene bekommerlijke uren te veroorzaaken. Zijne ziel verlevendigde ook weldra weder, in den omgang met zijne FREDERIKE, en dus viel de avond. Hij had even zijne beide kinderen voor zich, die hij zegende en kuschte

voor en alëer FREDERIKE dezelve te bedde bragt, wanneer 'er sterk aan de huisdeur geklopt werd. Hij ijldde om op te doen; daar drongen terstond gerechtsdienaaren, veel volk met nachtlantarens en eenige Paters naar binnen, die zich oogenbliklijk van hem verzekerden; andere voerden zijne vrouw en kinderen weg. Hij smeekte en bad, dat men slechts zijne vrouw en kinderen verschonon wilde; te vergeefsch; hij werd met ketenen beladen, en naar een gevangenis gesleept, die met den waardigen naam *in pace* genoemd werd. Over het noodlot zijner beminde werd een haatelijk zwijgen jegens hem in acht genomen; en dewijl men dezen eenigsten troost met de uiterste hardnekkigheid geheel ontzegd werd, zonk hij in eine allerijsselijkste droesgeestigheid, en stierf.

Zijn treurig einde bevredigde de bittere wraakzucht zijner vervolgeren nog niet geheel. De arme ongelukkige FREDERIKE werd in eene van die huizen gebragt, waar de gerechtigheid liederlijke vrouwspersoonen tugtigt. Haar oudste kind werd in het vondeling huis aangegeeven: waarin had de arme onschuldige FREDERIKE misdreeven, om zo gehandeld te worden? Zij genoot geene andere vrijheid, dan die, van onverbinderd te kunnen weenen; ook mogt zij zelf den troost niet genieten, om wegens het noodlot van haaren man en kinderen eenige kennis te bekomen. Dus bragt zij lang de ellendigste dagen door, tot het eindelijk de heeren Paters, die haar hadden doen vastzetten, begon te verveelen, het bedongen kostgeld voor haar te betaalen: haare oppaster werd het tevens

moede, om haar voor niet te onderhouden, en de deuren haarer gevangenis werden geöpend.

FREDERIKE verzuimde geen oogenblik, om naar haaren man en kinderen te verneemen. Nu bekwam zij kennis van het verschriklijk geheim, het welk haar man steeds verborgen had gehouden: zij ontdekte nu eerst, dat haar man het altaar was toegewijd, dat zijn ouders hem daar toe gedwongen hadden, dat bij eindelijk het offer hunner heilige woede was geworden; dat haar oudste zoon als een vrugt van onkuische liefde werd aangemerkt, en dat het overige haarer omstandigheden geheel onbekend was. Men verbeelde zich eens, welk een opééngheoopt lijden het teder hart van vrouw en moeder van een reeten; bij dit alles bezweek zij bijna onder den last der drukkendste armoede; en deeze dwong haar, zich, ook zelfs, aan de voeten van de vervolgeren hares mans neder te werpen, en in naam van den Godsdienst en alles wat den menschen heilig moet zijn, om hulp en medelijden te smeeken; slegts om 't nodige daaglijks brood bad zij die genen, die haar alles ontnamen; zij verstieten haar echter, onder den verachtelijken naam van boeleerster, die haaren ellendigen roestand verdiend had. Nu wanhoopte zij op allen uitkomst; haare zinnen waren in de allerijsselijkste verwarring, en was zij niet door een duister gevoel wederhouden, zekerlijk had zij door eene wanhoopige daad een einde aan haare ellende gemaakt.

Eene vrouw, die FREDERIKE met niets dan een vrugtloos medelijden konde bijstaan, raade haar aan, zich tot de

waereldlijke overigheid te wenden. De ongelukkige volgde deze zwakke blik van hoop, en begaf zich bij een advokaat, waar haar zekerlijk de Voorzienigheid zelve geleid had, dewijl zij 'er geen kende, en dus allen haar dezelfde waaren; deze waardige man wierp zich aanstonds voor haaren beschermer op, ondersteunde haar door weldaaden, nam haare zaak ter harte, en bragt dezelve voor het Hofgericht. Met verloren kind werd te rug gevorderd; en 't noodlot van 't andere kind met de levendigste kouleuren afgeschilder; het scheen of SOMERWALD uit zijn graf verzezen was en door den mond van dezen grootmoedigen beschermer voor vrouw en kinderen pleitete. De gansche menigte, welke hij de zaak voordroeg, versmolt in traanen. Nimmer was in dit oord een treffender schouwspel gezien: de Rechters stemden eenpaarig en de menschenliefde zegepraalde; FREDERIKE verkreeg haare kinderen te rug; en het Klooster werd tot eene aanzienlijke schadeloosstelling veröordeeld; ieder een dankte en zegende de wijze menschenliefde der overigheid, dan deze was echter niet vermogende om den dooden uit het graf te herroepen; FREDERIKE beweeende haar geheel leven door, den besten en rechtschapenen echtgenoot.

[Vrienden als ik na mijn lijden]

Adagio.

Vrienden als ik na mijn lijden, Rust in't graf be-vrijd van leed;

En dat meis-je ook mocht lij-den, 't geen verzegelt mij kla-gen dood.

Vrien-den! Slaat mijn beë niet of, Als ik rust in't Stil-le

graf Als ik rust in't Stil-le graf.

The image shows a musical score for a piece titled "[Vrienden als ik na mijn lijden]". The score is written in a 2/4 time signature and is marked "Adagio". It consists of four systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The lyrics are in Dutch and are written below the vocal line. The score includes various musical notations such as notes, rests, and trills (tr.). The lyrics are: "Vrienden als ik na mijn lijden, Rust in't graf be-vrijd van leed; En dat meis-je ook mocht lij-den, 't geen verzegelt mij kla-gen dood. Vrien-den! Slaat mijn beë niet of, Als ik rust in't Stil-le graf Als ik rust in't Stil-le graf." The score ends with a double bar line and a repeat sign.

[Een meisje schoon en welgedaan]

Allegro non tanto.

The image shows a musical score for a piece titled 'Een meisje schoon en welgedaan'. The score is written in a single system with four staves. The top staff is the vocal line, and the bottom three staves are for piano accompaniment. The tempo is marked 'Allegro non tanto.' The lyrics are in Dutch and describe a young girl who is beautiful and well-liked, and who has a special connection to Jesus. The lyrics are: 'Een meisje schoon en wel-gedaan en voor de min ge-boe-ren en voor de min ge-boe-ren, heft in haar hofel twee oogjes staan, heft in haar hofel twee oogjes staan, die hart en Ziel be-koo-ren, die hart en Ziel be-koo-ren.' The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the right hand and a more complex rhythmic pattern in the left hand.

Een meisje schoon en wel-gedaan en voor de min ge-boe-ren en
voor de min ge-boe-ren, heft in haar hofel twee oogjes staan, heft in haar hofel twee
oogjes staan, die hart en Ziel be-koo-ren, die hart en Ziel be-
koo-ren.